

David BOHDÁLEK, Koh-i-noor Hardtmuth v protektorátním hospodářství 1939-1942,
Bakalářská práce FF JU, České Budějovice 2013, 110 s., včetně 43 příloh.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Student David Bohdálék se ve své bakalářské práci „*Koh-i-noor Hardtmuth v protektorátním hospodářství 1939-1942*“ zaměřil na problematiku válečného vývoje českobudějovického koncernu Koh-i-noor Hardtmuth v období let 1939-1942. Usiloval o zachycení charakteristiky zkoumaného koncernu v první polovině druhé světové války. Zkoumání válečných hospodářských a sociálních dějin Československa, včetně regionu jižních Čech, nyní již bez politických konotací tzv. reálného socialismu, je velmi přínosná a žádoucí činnost. Přitom je třeba zdůraznit, že se zatím jedná o ne zcela potřebně prozkoumanou oblast. Současně se jedná o velmi zajímavou problematiku, která je navíc v obecném povědomí stále, svým způsobem, „živá“.

Autor svou práci logicky, výstižně a přehledně rozčlenil do 6. kapitol. V první části *Úvod* (s. 8-17) podal výstižnou charakteristiku pramenů a literatury, stejně jako nastínil problematiku řešených okruhů. Ve druhé, kompilativně pojaté, kapitole *Vývoj německého a protektorátního hospodářství* (s. 18-32) se věnuje kořenům nacistického hospodářství, stranou neoponechal ani organizaci německého válečného hospodářství do roku 1942 a pokusil se ukázat, jakou pozici měl Protektorát Čechy a Morava v německém hospodářství do roku 1942. Ve třetí kapitole *Vznik Hardtmuthova podniku a jeho vývoj* (s. 33-42) se zaměřil na tři důležité etapy, na historii podniku do konce 19. století, na Velkou válku a reorganizaci ve 20. letech 20. století, na hospodářskou krizi a vytvoření koncernu Hardtmuth. Ve čtvrté kapitole *Hardtmuthův koncern v protektorátním hospodářství* (s. 43-63) se věnuje problematice dopadů Mnichova, založení švýcarské společnosti, vnitřní organizaci koncernu, co bylo hlavním prodejním artiklem, ukazuje vývozní průmysl per excellence a proměnu zahraničních trhů, propagaci výrobků v průběhu války a zlomový rok 1942. V páté kapitole *Vztahy koncernu s Národním podnikem a Grafo* (s. 64-69) výstižně charakterizuje toto zajímavé období koexistence všech tří firem. Šestá kapitola *Závěr* (s. 70-72) stručně a přitom přehledně přináší rekapitulaci výsledků předchozího bádání. Celý vývoj je následně porovnán a analyzován se situací v dalších českobudějovických tužkárenských podnicích, v Národním podniku a v akciové tužkárně Grafo, v čemž spočívá jeden z hlavních přínosů celé práce.

Ve své práci David Bohdálék využil velké množství dochovaných archivních pramenů, především z fondů Státního oblastního archivu Třeboň, oddělení České Budějovice, Fond Koh-i-noor, tužkárny L. a C. Hardtmuth, České Budějovice; Fond Koh-i-noor Hardtmuth, n. p., České Budějovice; Fond Národní podnik obchodní a průmyslový, a. s., Praha, tužkárna České Budějovice; Fond Grafo, a. s., tužkárna České Budějovice; Státní okresní archiv České Budějovice, Fond Okresní úřad České Budějovice. Mezi základní pramenné zdroje, potřebně vytěžené, patřily výroční a provozní roční zprávy, zápisy z jednání tužkárenských podniků, dochovaná korespondence a v neposlední řadě také prameny osobní povahy vztahující se k vlastníkům a zaměstnancům koncernu. Na základě těchto pramenů správně analyzoval celkovou strategii koncernu ve válečném období, vše s hlavním důrazem na proměnu exportních trhů a přizpůsobení výroby značně proměnlivým požadavkům probíhající války. Autor si je zároveň velmi dobře vědom řady omezení, které dochovaná pramenná základna přináší. Jedná se například o nepřítomnost žijících pamětníků zkoumaných událostí. Naštěstí existovala adekvátní fotodokumentace ve fondech jednotlivých

archivů, která umožnila, že dochované fotografie nemusely být využity pouze ilustrativně, nýbrž jako zcela samostatný a svébytný pramen.

Práce je velmi dobře členěna, úvodní teoretická část věcně rekapituluje politický a hospodářský vývoj daného období v českých zemích i ve zkoumaném regionu. Autor si správně povšiml mnoha faktorů, které ovlivnily nejen válečnou situaci, ale především náročnou práci, činnost i výsledky a usilování pracovníků (nejen těch vedoucích a vlastníků podniku) zaměstnaných a pracujících u firmy Koh-i-noor Hardtmuth.

Autor získané informace zpracoval do přehledných tabulek a grafů umístěných v příloze. Zde je velký přínos jeho badatelské práce. Autor v některých částech práce naštěstí nezůstal u jisté popisnosti, vždy velmi pečlivě volil některé formulace v textu tak, aby se jeho komentář adekvátním způsobem mohl opírat o potřebnou a obsažnou analýzu a komparaci. Zejména mu nechyběla možnost dalšího porovnání s jinými tužkařskými podniky, s Národním podnikem a Grafem, v regionu protektorátních jižních Čech. Na tento mimořádně časově náročný a dlouhodobý komparativní výzkum si naštěstí vyšetřil potřebný čas. A proto také patřičně oceňuji zejména osobní nasazení, časté konzultace a možno říci i průkopnický přínos práce Davida Bohdálka do problematiky hospodářských dějin u počátečního válečného období firmy Koh-i-noor Hardtmuth. Díky tomu úspěšně překonal nemožnost využít metod Oral history při rozhovorech s pamětníky, které již nesehnal. Důležité je, že veškerý potřebný vědecký aparát bakalářské práce je na požadované úrovni a kvalitě.

Můj dotaz je následující: *Jak si představujete, v případě, že budete ve své badatelské práci ohledně firmy Koh-i-noor Hardtmuth pokračovat, svou další činnost a kterému období se budete chtít věnovat?*

Bakalářskou práci Davida Bohdálka proto doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **v ý b o r n ě**.

V Českých Budějovicích 9. srpna 2013

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.